

به نام آن که جان را فکرت آموخت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
دانشکده پرستاری و مامایی

گروه آموزشی پرستاری مراقبت های ویژه

شناسنامه درس *Course Syllabus*

عنوان درس: مدیریت پرستاری در بخش های بالینی شماره درس: ۵۰۰۵۱۵

نوع و تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی)

دروس پیش نیاز یا هم زمان: نظریه ها و الگوهای پرستاری و کاربرد آنها

فراگیران (رشته، مقطع، ترم): کارشناسی ارشد داخلی جراحی، ترم دوم نیمسال تحصیلی: دوم، سال ۱۴۰۳-۱۴۰۴

زمان کلاس: شنبه ها ۱۶-۱۴ مکان کلاس: کلاس ۲۱

مسئول درس: دکتر شیما صفازاده زمان حضور در دفتر کار: سه شنبه ها ساعت ۱۶/۳۰-۱۵/۳۰

شماره تماس: ۳۷۹۲۷۵۱۱

Email: safa_sh58@yahoo.com and sh.safazadeh@nm.mui.ac.ir

اساتید درس: سرکار خانم ها دکتر فرضی، نوری و صفازاده

شرح درس:

ارایه مراقبت پرستاری با کیفیت، اثربخش و ایمن یکی از اولویت های اساسی حرفه پرستاری است. این نوع مراقبت در بخش ها و محیط های بالینی مانند بخش های داخلی و جراحی با تنوع بیماری های مختلف، از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود. به همین دلیل آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد داخلی و جراحی با اصول مدیریت و تئوریهای رهبری و کاربرد آن به منظور تامین منابع انسانی و مالی و ایجاد شرایط مناسب برای ارائه خدمت بسیار مهم بر شمرده می شود. در این درس دانشجویان با مفاهیم سازمان، اصول و روش های مدیریت و رهبری آشنا شده و با توجه به سیر تاریخی تئوری ها و سبکهای مدیریت و رهبری، در مورد ویژگی های رهبر و مدیر در سازمان، مدیریت فرآیند ارتباطات، تصمیم گیری، برنامه ریزی، مدیریت و بهبود منابع انسانی، استانداردهای پرستاری و نحوه تجهیز ایمن بخش های داخلی و جراحی، نظارت و ارزشیابی، بهبود کیفیت و ... بحث و گفتگو انجام می شود. در نهایت انتظار می رود دانشجویان برای ایفای نقش مدیریت و رهبری در بخش های داخلی و جراحی آماده شوند.

اهداف کلی:

آشنایی دانشجویان کارشناسی ارشد داخلی و جراحی با اصول، مفاهیم و تئوریها، وظایف، عناصر کاربردی و مهارتهای مدیریت و رهبری در پرستاری، به نحوی که در آینده قادر باشند به عنوان یک مدیر و رهبر اثربخش در حرفه پرستاری، مراکز بهداشتی درمانی و بخش های داخلی و جراحی انجام وظیفه کرده و باعث ارتقا ایمنی، بهبود کیفیت خدمات تیم سلامت و اعتلای حرفه پرستاری شوند.

اهداف رفتاری:

در انتهای دوره از دانشجویان انتظار می‌رود قادر باشند:

- ۱- مدیریت را از دیدگاه صاحب نظران این حرفه تعریف نموده، اصول و مبانی مدیریت خدمات پرستاری مانند برنامه ریزی، سازماندهی، هدایت و رهبری و ... را در سازمان تبیین کنند.
- ۲- ویژگی ها و وظایف مدیر و رهبر را تشریح نموده و در قالب یک جدول با یکدیگر مقایسه نمایند.
- ۳- برای هر کدام از مکاتب مدیریت (کلاسیک- نئوکلاسیک- رفتاری- سیستمی) یک تئوری را با مفروضات و مفاهیم مرتبط با آن تشریح نموده و کاربرد آن را مثال بزنند.
- ۴- اصول روانشناسی و مدیریت را به منظور ایجاد تغییر، برقراری ارتباط، ایجاد انگیزه در کارکنان و پرورش تفکر خلاق تلفیق نمایند.
- ۵- انواع برنامه ریزی راهبردی و عملیاتی را با ذکر یک مثال از هر کدام توضیح دهند.
- ۶- فرایند و مراحل مدیریت و تامین منابع انسانی را توضیح دهند.
- ۷- عوامل موثر بر تامین نیروی پرستاری بخش را نام ببرند و با ذکر یک مثال نیروی حرفه ای و غیرحرفه ای مورد نیاز یک بخش یا بیمارستان را محاسبه نمایند.
- ۸- در مورد اهمیت بهسازی نیروی انسانی در پرستاری، اصول، مراحل و روش های آن بحث کنند.
- ۹- روش های تقسیم کار پرستاری یا الگوهای مختلف مراقبتی (موردی، اولیه، گروهی و...) را با ذکر مزایا و معایب هر کدام توصیف کنند و در مورد بهترین روش پیشنهادی در بخش/ بیمارستان از دیدگاه خود توضیحاتی ارائه دهد.
- ۱۰- فرایند هدایت/ سرپرستی و هماهنگی و ابزار آنها را با تاکید بر کاربرد آن در بخش های داخلی و جراحی بحث نمایند.
- ۱۱- در مورد مفاهیم استاندارد، استانداردهای عملکرد پرستاری، حسابرسی (ممیزی) و ارزیابی عملکرد پرستاری بحث کنند.
- ۱۲- در موقعیت های خاص موجود در بخش های داخلی و جراحی، از اصول تصمیم گیری، قدرت و تفویض اختیار استفاده نمایند.
- ۱۳- کنترل و ارزشیابی، انواع روش ها و ابزارهای کنترل و ارزشیابی را توضیح دهند.
- ۱۴- بهره وری، کارآیی، اثربخشی و بهبود کیفیت را با ذکر تمایزات هر کدام تعریف نمایند.

روش تدریس:

استفاده از روش سخنرانی، بحث گروهی، یادگیری مبتنی بر خودراهبری دانشجویان، یادگیری مشارکتی و یادگیری مبتنی بر پورتفولیو

ابزار مورد نیاز تدریس:

دیپتا شو جهت نمایش اسلاید، تخته وایت برد و دیگر تجهیزات آموزشی

وظایف فراگیران (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

- حضور به موقع و فعال با پاسخگویی به سؤالات مطرح شده در هر جلسه
- جست و جوی منابع و مطالعه زمینه ای قبل از ورود به کلاس و مشارکت در بحث گروهی با ارائه منابع و مستندات
- مشارکت فعال در انجام تکالیف و فعالیت های یادگیری تعیین شده برای هر جلسه
- ارائه به موقع تکالیف یادگیری در قالب پورتفولیو
- شرکت در امتحان پایان ترم

قوانین و مقررات کلاس (در جلسات حضوری، آفلاین و جلسات آنلاین به تفکیک):

۱. به منظور یادگیری مؤثر این درس، مشارکت فعال دانشجویان ضرورت دارد و از دانشجویان انتظار می رود قبل از شروع کلاس در خصوص موضوع مورد بحث، مطالعه پیشین داشته باشند.
۲. گوشی های تلفن همراه در طول کلاس خاموش یا در حالت پرواز باشد و فقط با هماهنگی استاد و در خارج از محیط کلاس به تلفن های بسیار اضطراری پاسخ داده شود.
۳. آئین نامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان طبق شیوه نامه اجرائی موجود در سایت دانشجوینت مشاهده پرستاری، قسمت معاونت آموزشی، اداره خدمات آموزشی، آیین نامه پوشش حرفه ای رعایت گردد.
۴. بر اساس مصوبه آئین نامه آموزشی نحوه برخورد با غیبت دانشجویان در کلاس به شرح زیر است:
الف) غیبت در جلسات درس تا سقف مشخص شده در آئین نامه آموزشی مربوطه در صورتی مجاز خواهد بود و مشمول کسر نمره نخواهد گردید که با ارائه مدارک مستند و گواهی معتبر و تأیید شده و با تشخیص مدیر گروه مربوطه مجاز شناخته شود.
ب) نحوه برخورد با غیبت غیر موجه دانشجویان در کلاس درس در سقف کمتر از ۱۷/۴ (چهار هفدهم) بشرح زیر می باشد:

- یک جلسه غیبت غیرموجه	قابل بخشش
- دو جلسه غیبت غیرموجه	کسر ۱ نمره
- سه جلسه غیبت غیرموجه	کسر ۲ نمره
- چهار جلسه غیبت غیرموجه	کسر ۴ نمره

ج) در خصوص نحوه برخورد با تعطیلی کلاس (غیر مجاز) که به صورت گروهی انجام می شود به ازای هر جلسه استاد می تواند تا سقف ۲ نمره کسر نماید.

۵. بدیهی است غیبت بیش از حد مجاز (۴/۱۷) منجر به نمره صفر در درس خواهد بود و در صورت مجاز بودن غیبتها با ارائه مستندات و اخذ موافقت شورای آموزشی دانشکده، موجب حذف درس خواهد شد.

نحوه ارزشیابی دانشجویان و باارم مربوط به هر ارزشیابی:
تذکر: نمرات بخش نظری و عملی در پایان دوره جمع می شوند.

ردیف	فعالیت	نمره از ۲۰
۱	ارایه شفاهی و کتبی تکالیف و فعالیت های یادگیری در قالب پورتفولیو در زمان مقرر یا ثبت در سامانه نوید	۲
۲	جستجو در منابع برای پاسخ به سوالات چالشی اساتید و مرتبط با عناوین و اهداف کلاس	۳
۳	آزمون پایان دوره	۱۵

منابع اصلی:

1. (Main Reference) Marquis, B. L., Hustone, C.J. Leadership roles and management functions in nursing. 6th Ed. Lippicott, Williams & Wilkins, USA. 2017.
2. Huber D. Leadership & Nursing care management. 7th edition, Elsevier .2021.
3. Sullivan, E.J. Effective Leadership and Management in Nursing. 9th edition. Pearson Education International. 2018.
4. Basavanthappa BT. Nursing administration. Third edition. Jaypee. 2014.
5. توکلی قینانی ز. ارسلانی ن و فلاحی خشکناب م. آنچه مدیران پرستاری باید بدانند. نشر جامعه نگر. سال اول. ۱۳۹۸.
6. ایازی ز. رحیمی مدیسه م. رحیمی مدیسه س. اصول مدیریت خدمات پرستاری و مامایی ایازی. نشر جامعه نگر. چاپ ششم. ۱۴۰۱.

منابع پیشنهادی برای مطالعه بیشتر:

1. Kelly, P, Nursing Leadership & Management, 2012, Delmar.
2. Marshal E.S. and Broome EM.E. Transformational leadership in nursing. Springer. 2017.
3. Swansburg, R.J., Swansburg, R.C. Introduction to Management and Leadership for Nurse Administrators. 6th Ed. Jones and Bartlett Publishers, USA. 2016 or later.
4. Yoder-wise- Leading and managing in nursing.5th edition, Elsevier Mosby, 2014.
5. Clark CC. Creative Nursing Leadership & Management. Jones & Bartlett,2009
6. Roussel LA, Harris JM, Thomas T. Management and Leadership for Nurse Administrators. 2015

7. Mariner Tomy, A Guide to nursing management and leadership. 7th Ed. Mosby, USA. 2008 or later.
8. Russell, swansburg & swansburg. Management and leadership for nurse Administrator. Bartlett, last version.
9. Ellis JR, Hartley CL, Nursing Today's in world Trends, Issues & Management. Ninth ed Lippincott, 2008.
10. Carolyn chambers clark. Creative nursing leadership and management. Bartlett & jones. 2009.

۱۱. هرو آبادی ش. و مرباغی ا. مدیریت پرستاری و مامایی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران. ویرایش دوم. ۱۳۸۵.

۱۲. قابلجو م. توانمندسازی مدیران با کمک نظریه های مدیریت. انتشارات شهر آب. چاپ اول. ۱۳۹۲.

۱۳. حسینی م. م. اصول مدیریت پرستاری. حکیم هیدجی. چاپ اول. ۱۳۸۹.

۱۴. توماس ج. و همکاران. رهبری و مدیریت در بخش. نشر جامعه نگر. چاپ اول. ۱۳۹۱.

Online Data Bases:

1. Journal of Nursing Administration (JONA)
2. Journal of Nursing Management
3. Journal of Nursing Administration Quarterly
5. Journal of Leadership in Health Sciences
6. Journal of Nursing Care Quality
7. Canadian Journal of Nursing Administration
8. Journal of Nursing Leader
9. Nurses in Professional Development
10. www.emeraldinsight.com
11. www.nursingworld.com
12. <https://ino.ir/>
13. www.who.int سایت سازمان بهداشت جهانی
14. www.icn.ch International Council of Nurses

جدول زمان بندی کلاس

عنوان درس: مدیریت پرستاری در بخش های بالینی
نیمسال تمصیلی و سال: دوم، سال ۱۴۰۳-۱۴۰۴
رشته، تمصیلی: کارشناسی ارشد داخلی جراحی
اساتید درس بخش نظری: سرکار خانم ها دکتر فرضی، نوری و صفازاده
شماره درس: ۵۰۰۵۱۵
فراگیران: دانشجویان ترم دوم
زمان: شنبه ۱۴-۱۶

جدول زمان بندی ارائه برنامه درس					
ردیف	تاریخ / ساعت	عنوان جلسه	نوع جلسه	فعالیت یادگیری	مدرس
۱	۱۴۰۳/۱۱/۱۳ ۱۴-۱۶	معرفی درس، اهداف، تکالیف و منابع آشنایی با اصول و مبانی مدیریت و رهبری	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه شناسنامه درس	دکتر صفازاده
۲	۱۴۰۳/۱۱/۲۰ ۱۴-۱۶	آشنایی با نظریه های مدیریت و رهبری	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	بررسی و نقد نظریه های مدیریت در بخش های محل خدمت	دکتر فرضی
۳	۱۴۰۳/۱۱/۲۷ ۱۴-۱۶	اصول و مبانی برنامه ریزی در مدیریت پرستاری	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه مقالات و آمادگی برای بحث و گفتگو در کلاس	دکتر نوری
۴	۱۴۰۳/۱۲/۴ ۱۴-۱۶	مدیریت استراتژیک و مدیریت بهبود کیفیت	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	بررسی و نقد برنامه های عملیاتی محل خدمت یا کارآموزی	دکتر نوری
۵	۱۴۰۳/۱۲/۱۱ ۱۴-۱۶	اصول و مبانی سازماندهی و تفویض اختیار در مدیریت پرستاری	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه مقالات و آمادگی برای بحث و گفتگو در کلاس	دکتر فرضی
۶	۱۴۰۳/۱۲/۱۸ ۱۴-۱۶	مدیریت و توسعه منابع انسانی	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	تنظیم رزومه حرفه ای	دکتر صفازاده
۷	۱۴۰۳/۱۲/۲۵ ۱۴-۱۶	مدیریت تغییر در سازمان، قدرت و انواع آن	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه مقالات و آمادگی برای بحث و گفتگو در کلاس	دکتر صفازاده
۸	۱۴۰۴/۱/۱۶ ۱۴-۱۶	ارزشیابی عملکرد، استانداردها و حسابرسی در پرستاری	☒ حضوری ☐ آنلاین ☐ آفلاین	مطالعه مقالات و آمادگی برای بحث و گفتگو در کلاس	دکتر صفازاده

تاریخ امتحان پایان ترم: بر اساس تقویم آموزشی

اساتید درس: سرکار خانم ها دکتر فرضی، نوری و صفازاده

اهداف رفتاری:

از فراگیران انتظار می رود که در پایان دوره قادر به انجام موارد زیر باشند:

۱. اصلاح چک لیست ارزشیابی مهارت های تخصصی پرستار جدیدالورد متناسب با بخش محل کارآموزی و تنظیم سوالهای مرتبط(هر گویه نیاز به طراحی ۴ سوال در سطوح مختلف یادگیری دارد) یا اصلاح چک لیست مهارت های عمومی پرستار تازه کار جهت ورود به بیمارستان و شروع به خدمت و تنظیم سوالهای مرتبط(هر گویه نیاز به طراحی ۴ سوال در سطوح مختلف یادگیری دارد) در صورت حضور در بخش های بالینی عمومی
۲. تکمیل چک لیست صلاحیت اختصاصی برای یکی از پرستاران جدیدالورود
۳. تنظیم یک برنامه عملیاتی برای بخش محل کارآموزی با در نظر گرفتن بررسی های اولیه، جمع آوری داده های مختلف مانند نظرات سرپرستار، افراد خبره و شاخص ها
۴. شناسایی حداقل ده مورد از خطرات موجود در بخش که منجر به آسیب بیمار در صورت عدم توجه می گردد.
۵. برقراری ارتباط و تعامل سازنده با سرپرستار بخش
۶. رعایت اصول اخلاق حرفه ای در برخورد با بیماران و سایر ارائه دهندگان خدمات
۷. تلاش برای الگو بودن جهت دانشجویان دوره های کارشناسی نظیر دانشجویان مدیریت یا اینترنشیپ از نظر علمی و رفتار حرفه ای
۸. ایفای نقش آموزشی و مدیریتی /رهبری برای دانشجویان پرستاری در رده های علمی پایین تر و پرستاران شاغل در بخش اورژانس
۹. ارائه به موقع تکالیف به استاد جهت بررسی و بازگزاری آن در سامانه نوید پس از تایید نهایی

شیوه کارآموزی:

در روز اول کارآموزی اهداف، طرح درس عملی و فرمهای ارزشیابی به دانشجویان ارائه و شرایط کار در بخش های تعیین شده برای دانشجویان شرح داده خواهد شد. در روزهای بعدی دانشجویان براساس طرح درس عملی و بر اساس اهداف آموزشی موجود در لاگ بوک فعالیت می کنند. در طی کارآموزی از بحث گروهی، یادگیری مبتنی بر خودراهبری دانشجویان، یادگیری مشارکتی و یادگیری مبتنی بر پورتفولیو استفاده خواهد شد. تذکر: با توجه به محدودیت های موجود، دانشجویان ممکن است به غیر از بخش اورژانس، در سایر از بخش های مشابه مانند داخلی و جراحی به کارآموزی مشغول شوند.

وظایف فراگیران (در کارآموزی):

اصلاح چک لیست ارزشیابی مهارت های تخصصی پرستار جدیدالورد متناسب با بخش محل کارآموزی و تنظیم سوالهای مرتبط(هر گویه نیاز به طراحی ۴ سوال در سطوح مختلف یادگیری دارد) یا اصلاح چک لیست مهارت های عمومی پرستار تازه کار جهت ورود به بیمارستان و شروع به خدمت و تنظیم سوالهای مرتبط(هر گویه نیاز به طراحی ۴ سوال در سطوح مختلف یادگیری دارد) در صورت حضور در بخش های بالینی عمومی

تکمیل چک لیست صلاحیت اختصاصی برای یکی از پرستاران جدیدالورود

تنظیم یک برنامه عملیاتی برای بخش محل کارآموزی با در نظر گرفتن بررسی های اولیه، جمع آوری داده های مختلف مانند نظرات سرپرستار، افراد خبره و شاخص ها

شناسایی حداقل ده مورد از خطرات موجود در بخش که منجر به آسیب بیمار در صورت عدم توجه می گردد. برقراری ارتباط و تعامل سازنده با سرپرستار بخش رعایت اصول اخلاق حرفه ای در برخورد با بیماران و سایر ارایه دهندگان خدمات تلاش برای الگو بودن جهت دان شجویان دوره های کار شنا سی نظیر دان شجویان مدیریت یا اینترن شپ از نظر علمی و رفتار حرفه ای ایفای نقش آموزشی و مدیریتی / رهبری برای دان شجویان پر ستاری در رده های علمی پایین تر و پر ستاران شاغل در بخش اورژانس ارایه به موقع تکالیف به استاد جهت بررسی و بارگزاری آن در سامانه نوید پس از تایید نهایی

نحوه ارزشیابی دانشجو و بارم مربوط به هر ارزشیابی:

تذکر: نمرات بخش نظری و عملی در پایان دوره جمع می شوند.

ردیف	فعالیت	نمره از ۲۰
۱	انجام تکالیف به صورت تحویل به استاد در قالب پورتفولیو یا بارگزاری در سامانه نوید در زمان مقرر	۱۰
۲	حضور موثر و فعال در کارآموزی	۳
۳	عملکرد در طول دوره و پایان کارآموزی	۷

سیاستها و قوانین دوره:

۱. دانشجو قبل از شرکت در کارآموزی باید کاملا به مبحث تئوری مسلط باشد.
۲. آئین نامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان طبق شیوه نامه اجرائی موجود در سایت دانشکده پرستاری، قسمت معاونت آموزشی، اداره خدمات آموزشی، آیین نامه پوشش حرفه ای رعایت گردد.
۳. در صورت غیبت در بخش نمره کسر خواهد گردید و چنانچه غیبت دانشجو از یک روز بیشتر گردد طبق مقررات آموزشی عمل خواهد گردید.
۴. کارآموزی با نظارت و حضور مستمر استاد و زیر نظر سرپرستار بخش صورت می گیرد.
۵. روزهای کارآموزی فقط در بازه زمانی اعلام شده قابل انجام خواهد بود.

اهداف رفتاری مورد انتظار در بخش های تعیین شده مرکز آموزشی درمانی الزهرا(س)

اهداف رفتاری	تاریخ
<p>آشنایی با بخش و مسئولیت های خود به عنوان سرپرستار بخش اورژانس / سایر بخش ها، بررسی شاخص های موجود در بخش، بررسی محیط، فرایندهای ارایه مراقبت و خدمت، تجهیزات و ... به منظور شناسایی خطرات موجود در ارایه مراقبت که می تواند به خطا منجر شوند شناسایی نیروی جدیدالورود برای تکمیل چک لیست ها</p>	روز اول
<p>مذاکره با سرپرستار بخش برای شناسایی و انتخاب یکی از مشکلات بخش به عنوان موضوع برنامه عملیاتی شروع به تدوین برنامه عملیاتی بازدید از واحدهای کمک کننده برای جمع آوری شاخص ها نظیر مدیریت بهبود کیفیت و مدیریت منابع انسانی هماهنگی برای تکمیل چک لیست ها ارایه بازخورد به استاد ناظر جهت دریافت نظرات اصلاحی</p>	روز دوم
<p>بررسی تعداد نیروی انسانی و استانداردهای موجود تکمیل چک لیست انجام بررسی های لازم برای اصلاح چک لیست ها و تنظیم سوالها ارایه بازخورد به استاد ناظر جهت دریافت نظرات اصلاحی</p>	روز سوم
<p>بررسی نتایج انواع مستندات موجود در بخش مانند بازدیدهای مدیریتی، بازدیدهای سوپروایزر اجرایی و ... نقد و بررسی انواع فرم ها و مستندات موجود در بخش اورژانس و اثرات آن در ارایه مراقبت موثر ارایه نتایج فعالیت های انجام شده به سرپرستار بخش و اصلاح تکالیف پس از دریافت بازخورد</p>	روز چهارم
<p>تکمیل نهایی تکالیف و هماهنگی با سرپرستار برای تایید تکالیف انجام شده ارایه گروهی و به اشتراک گذاری تجارب حاصل از دوره</p>	روز پنجم